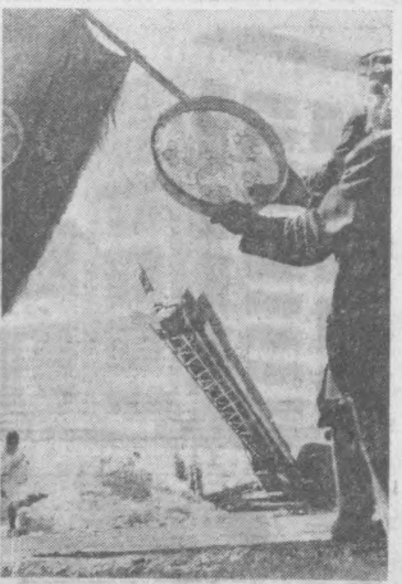

«ОҚ ОЛТИН» КАРВОНЛАРИ

СУРАТЛАРДА: яна бир неча дақиқадан сўнг Рометон районининг биринчи «оқ олтин» карвони Бухоро пахта тозалаш заводига йўл олади; Бухоро областининг Рометон районидаги Энгельс номли совхоз пахтакорлари бу йил давлатга 3 минг 500 тонна «оқ олтин» етказиб беришга аҳд қилишган. Чапдаги суратда сиз совхознинг чевар теримчилари комсомол қизлар Ш. Ўроқова ва М. Холовани кўриб турибсиз.

А. Авазов фотолари, (ТАСС фотохроникаси).

ПАХТАЗОРЛАР ЧОРЛАЙДИ | ЗАВҚЛИ МЕҲНАТ ТАРОНАСИ | ИШЧИ-ДЕҲҚОН БИРЛИГИ

ПАХТА СИЗДАН, ГАЗЛАМА БИЗДАН

Миришкор пахтакорларимиз тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида Ватан хирмонига 4 миллион 400 минг тонна «оқ олтин» тўкиш иштиёқида йил бўйи фидокорона меҳнат қилдилар. Эндиликда ана шу ҳосилни йиғиштириб олиш ва давлатга топшириш вазифаси турибди.

Республикамизда пахта терими бошланганлиги ҳақидаги хушхабарлар биз тўқимачиларни бениҳоя тўлқинлантириб юборди. Ҳаяжонланмай, тўлқинланмай бўладими, ахир! Пахтакор йил бўйи тер тўкиб қанчалик катта хирмон кўтарса, биз тўқимачиларнинг ҳам бажарадиган иши шунчалик баракали ва салмоқли бўлади. Бу — мўл-кўл газлама етказиб берилади, деган сўздир.

Комбинатимизда янги пахта ҳосилини қабул қилиб олишга қизғин тайёргарлик кўриляпти. Ҳадемай 1971 йил ҳосили олиб келинади. Биз ишчилар эса илҳом билан, ғайратга-ғайрат қўшиб ана шу пахта ҳосилларини қимматли хом ашёга айлантирамиз.

Ишчи ва деҳқоннинг ўзаро ҳамкорлиги яхши самаралар беражагини биз жуда яхши тушунамиз. Шу сабабдан бундан буён ҳам қўлни-қўлга бериб меҳнат қилаверамиз!

Б. ЖЎРАЕВА,
Меҳнат Қизил Байроқли Тошкент тўқимачилик комбинати 2-йигирув фабрикасининг йигирувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, КПСС XXIV съезди делегати.

Л. КАЗАНЦЕВА,
1-тўқув фабрикасининг тўқувчиси.

Е. ГУБИНА,
2-тўқув фабрикасининг тўқувчиси.

В. ЮМАГУЗИНА,
1-тўқув фабрикасининг тўқувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

М. ТУРСУНХЎЖАЕВА,
1-фабриканинг йигирувчиси.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

6-йил чиқиши.
1 СЕНТЯБРЬ 1971 й.
ЧОРШАНБА
№ 204 (1579).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Ассалом СЕНТЯБРЬ!

ТОНГГИ РЕПОРТАЖ

Биринчи қўнғироқ севинчлари

СУМБУЛА туғди. Анҳор сувлари тинди. Бугунги тонг ана шу сумбула сувидек равшан ёришди. Ҳаммаёқда қувноқ фарзандларимиз қийғоси. Бугун уларнинг чинакам байрами. Биринчи сентябрь! Илм масканларига бугун илк бор бораётган ўғил ва қизларимиз бежирим, содда ва озода кийинишган. Бўйинларида loladек қизил галстук. Улар ўқитувчиларига сараланиб тайёрланган гулдаста кўтариб олишган.

Ёзги каникулдан соғинч билан қайтган ўқувчилар жонажон мактаблари остонасидан қувонч-севинчда ичкари киришади.

Азиз ўқитувчининг, барча синфдошларнинг нафаси юракларни ҳаяжонлантиради: биринчи қўнғироқ, биринчи дарс...

> ⊙ Бугун шаҳар мактабларининг биринчи синфларида 26 минг 100 дан зиёд жажжи бахтиёрлар биринчи марта мактаб партасига ўтирдилар.

Бугун барча мактабларда Ленин дарси завқли ва мазмунли ўтди. Ўқувчилар Ленин дарсини йил бўйи унутишмайди. Бу бежиз эмас, албатта. Доҳий Ленин партияси ва ҳукуматимиз ёшларнинг илм-фанларни эгаллашлари учун барча шароитларни яратиб бермоқдалар.

Шаҳар кезиб, ўнлаб мактаблардаги шодиёналарнинг гувоҳи бўлдик.

Бугун тонгда Ленин районининг «Қўйлиқ» массивида 1496 ўринли янги мактаб биносининг эшиклари кенг очилди. Мазкур 31-ўрта мактаб ҳовлисига ота-оналар, ўқитувчилар, маориф ходимлари ва бошқа меҳмонлар тўпланишди. Тантанали эрталикни мактаб директори Жўра Рашидов очди:

— Янги ўқув йилини янги бинода бошлаётганимиздан беҳад хурсандмиз. Мактабимиз замонавий типда қурилган. Унда ўқувчиларнинг ҳар томонлама пухта билим олишлари учун ҳамма шароитлар яратилган. Фарзандларимиз учун бениҳоя ғамхўрлик қилаётган партия ва ҳукуматимизга катта раҳмат!

Мактаб директори ота-оналарни, ўқитувчиларни ва кўп сонли ўқувчиларни янги ўқув йили, янги мактаб билан муборакбод этди. Ўқитувчилар, ота-оналар ва ўқувчилар сўзга чиқишиб, ёш авлод учун катта ғамхўрлик кўрсатаётган партия ва ҳукуматимизга чексиз миннатдорчилик билдирдилар.

Шу райондаги 121-мактабда ҳам катта тантана бўлиб ўтди. Бу мактаб ўқитувчилари ва ўқувчилари ўқув йилини замонавий услубда қурилган 960 ўринли янги мактаб биносида бошлашди. Куйбишев районининг «Шимолий-Шарқ» массивидаги мактабларда ҳам биринчи сентябрь шодхуррамлик билан кутиб олинди. Ўртоқ М. Тўрахўжаев директорлик қилаётган 223-ўрта мактаб коллективи янги бинога кўчиб ўтди.

— Биринчи дарсларни яхши кайфият, эзгу орзулар билан бошлаб юбордик,— дейди мактаб директори.— Янги бино 1104 ўқувчига мўлжаллаган. Фан кабинетлари, лабораториялари, спорт зали, кутубхона, ошхона ҳаммаси ўқувчиларимиз хизматида. Педагогик коллективимиз ёшларни янги программа асосида ўқитишга, пухта билим беришга яхши ҳозирлик кўрди.

> ⊙ Ота-оналарнинг иш билан банд бўлишларини назарда тутиб, бир қанча мактабларда куни узайтирилган группалар ташкил этилди. Ана шу группаларда меҳнаткашларнинг 25 минг фарзанди билим ва тарбия олади.

> ⊙ Барча мактабларнинг битирувчи 10-синфларида ўн бир минг йигит ва қиз ўқияпти. Саккизинчи синфларни бу ўқув йилида 20 минг 60 йигит-қиз тамомлайди.

Киров районидаги «Шимол-1» массивида қурилган 1496 ўринли мактаб биносида ҳам биринчи сентябрь қўнғироқлари жаранглади. Бу мактабда 220-ўрта мактаб педагогик коллективи ўқув йилини муваффақиятли бошлаб юборишди.

Сабир Раҳимов райони — шаҳримизнинг кенжа районларидан бири. Бу ерда янги-янги кварталлар барпо этиляпти. «2-Қорақамиш» массивида ўтган йили боғча ва мактаблар очилган эди. Бугун шу массивда 191- ва 234-ўрта мактаблар ўқув йилини янги типовой биноларда бошлаш шарафига муяссар бўлдилар. Мактабларнинг кенг, ёруғ ва озода синф хоналарида Қорақамишга янги кўчиб келган меҳнаткашларнинг юзлаб фарзандлари ўқишмоқда.

Октябрь районида ҳар йили мактаб ва болалар боғча-яслилари қурилади. Бу ўқув йилида райондаги 59-ўрта мактабга шинам, 1000 ўринли янги бино қуриб берилди. Бу ерда ҳам эрта билан тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда мактаб директори Г. Раҳматуллаева, район халқ маорифи бўлимининг мудири С. Саидаҳмедов, ота-оналар, ўқитувчилар ёш авлод тарбиясига партия ва ҳукуматимиз кўрсатаётган катта ғамхўрликлар ҳақида ҳаяжон билан гапирдилар.

Шаҳар халқ маорифи бўлимининг мудири Т. Дадашев янги мактабларни ўз вақтида фойдаланишга топширган, сидқидилдан меҳнат қилган бинокор-қурувчиларга миннатдорчилик изҳор этди.

Янги ўқув йилини шаҳримиздаги деярли ҳамма мактаблар бекаму-кўст кутиб олдилар. Уларнинг кўпчилиги капитал ва жорий ремонтдан чиқарилди, фан кабинетлари, лабораториялари, устахоналар тўлиқ жиҳозланди. Мактабларда бўлганимизда спорт майдонлари ва заллари, ошхона ва буфетлар янги ўқув йилига тахт этиб қўйилганини кўрдик.

Шаҳримиздаги 13, 24, 25, 48, 81, 87, 97, 117, 118, 127, 160, 180- ва бошқа мактабларнинг педагогик коллективлари янги ўқув йилини зўр уюшқоқлик ҳамда ўқитувчилик маҳоратларини оширган ҳолда кутиб олганликлари ҳаммани қувонтирмоқда.

> ⊙ Шаҳардаги иккита интернат-мактаб ва ...та махсус интернат мактабларда ҳам шаҳарларимизнинг 1345 фарзанди ўқийди.

Сентябрнинг шодиёна биринчи қўнғироғи ёш авлодни тарбиялашда ўқитувчи-устозлар ва халқ маорифи ходимлари олдига муҳим вазифалар қўйиб, янги ўқув йилини бошлаб берди. Янги кишини вояга етказишда барча ўқитувчиларимизга ва маориф ходимларига зафарлар тилаймиз.

Раҳматулла ФАЙЗУЛЛАЕВ, Тўлқин РАСУЛЕВ, «Тошкент оқшоми»нинг махсус мухбирлари.

Бахтиёрларимизнинг қувончи чексиз. Улар бугун эрта билан жонажон мактабларига гуллар кўтариб кириб келишди. «2-Қорақамиш» массивидаги 191-ўрта мактаб педагогик коллективи янги бинода ўқув йилини муваффақиятли бошлади. Бу мактабда массивдаги меҳнаткашларнинг 1300 фарзанди билим ва тарбия олади.

Ю. Бутусов фотоси.

ҚУТЛОВ

Кеча

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтида биринчи курс студентларининг институт профессор ўқитувчилари ва юқори курс студентлари билан анъанавий учрашуви бўлиб ўтди.

Институт ректори, профессор З. Р. Нуриддинов биринчи курс студентларини институт ҳаёти билан таништирди.

Шундан сўнг, СССР педагогика Фанлари академиясининг академиги, педагогика фанлари доктори, профессор С. Ражабов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, филология фанлари доктори, профессор В. И. Маков, СССР педагогика Фанлари академиясининг мухбир аъзоси, филология фанлари доктори, профессор М. Асқарова студент деган шарафли номни оқлаш ва жамоат ишларида фаол қатнашиш ҳақида гапирдилар.

Йиғилишдан сўнг биринчи курс студентлари, институт тарих факультетининг абадий студенти, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Елена Стемпковская бюсти ёнида қасамёд қилдилар.

Бугун

Институтнинг барча факультетларида янги ўқув йили бошланди. 850 студент биринчи курсларда дастлабки лекцияларни тинглай бошлади.

ШАҲРИМИЗНИНГ БИР КУНИ

Янги билим юртлари

Бугун

«Таштекстильмаш» заводининг ҳовлиси байрам қиёфасини олди. Корхонада ташкил қилинган янги техника билим юрти ўсмирлар билан гавжум бўлди.

Корхона маъмурияти ишлаб чиқаришни малакали кадрлар билан таъминлаш мақсадида янги техника билим юртини ташкил қилди. Унга 200 дан ортиқ ўқувчи қабул қилинди. Ўсмирлар бу ерда слесарлик, токарлик, фрезерчилик касбларни ўрганадилар ва тўқимачилик машиналарини монтаж қилиш ишлари билан танишадилар. Билим юрти учун махсус бино ажратиб берилди.

Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси қошида ҳам янги билим юртининг эшиклари очилди. Жарқўрғон кўчасида жойлашган бу мактаб 400 болани ўз қучоғига олди. Темирйўлчилар ёш авлоднинг пухта билим эгаллаши учун замонавий ўқув корпуси, ётоқхоналар ва ўқув кабинетларини қуриб бердилар.

Пойтахтимиздаги барча техника билим юртларида ўқишлар намунали бошланди.

КЕЛАЖАКНИ КЎЗЛАБ

Бугун

Тошкент халқ хўжалик институтида ташкил қилинган янги иқтисодий кибернетика факультетида ҳам ўқишлар бошланди. Бу факультетда ўқийдиган ёшлар халқ хўжалигини бошқариш бўйича мутахассис бўлиб етишишади.

Бундан ташқари, Ленин номли Тошкент Давлат университетида ҳам амалий математика ва механика факультети очилди. Тошкент Политехника институтида бир неча янги бўлимларга студентлар қабул қилинди.

Республика олий ўқув юртларининг кундузги бўлимига 23 минг киши қабул қилинди. Институтларнинг кечки бўлимларида 12 минг студент таълим олади.

Ўзбекистон ёшларига билим беришда қардош республикалар ҳам ҳиммат кўрсатяпти. Бу йил икки юздан ортиқ йигит-қиз Москва, Ленинград, Киев, Новосибирск каби шаҳарларнинг олий ўқув юртларига қабул қилиндилар. Бир неча йиллардан бери Россия Федерациясининг шаҳарларидаги педагогика институтларида ўзбек ёшларига рус тили меҳр ва муҳаббат билан ўргатилмоқда. Бу йил ҳам ана шу мақсадда 500 киши турли шаҳарларга ўқишга юборилди.

ТОНГГИ газеталарда

● Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси шу йил октябрь ойининг бошларида дўстлик визити билан Вьетнам Демократик Республикасига боради.

● Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарорига биноан Меҳнаткашлар депутатлари Қашқадарё, Самарқанд, Сирдарё ва Тошкент область Советлари ижроия комитетларининг илтимослари қондирилиб, Ўзбекистон ССР составида бир неча янги районлар тузилди.

Машинасозлар учун

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи тўққизинчи беш йилликда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини бир мунча ошириши керак. Бунинг учун мавжуд цехлар реконструкция қилинмоқда ва кенгайтирилмоқда. Шу билан бирга, машинасозлар меҳнат шароитини ва турмуш маданиятини оширишга катта эътибор бериб келинмоқда.

Завод территориясида қурилаётган тўрт юз кишилик ошхона машинасозларга хизмат қилади. Унинг бунёдкорлари 4-қурилиш трести ишчиларидир. Ошхонада совуқ ичимликлар билан савдо қиладиган буфет ҳам бўлади.

Бу ерда ишчилар учун яна бир қулайлик яратилади. Ошхона қошида ярим тайёр маҳсулотлар магазини ишлайди. Завод ишчи-хизматчилари сменадан сўнг магазиндан истаган масаллиқларини харид қилишлари мумкин. Ошхона қурилиши тезкорлик билан олиб борилмоқда.

Биринчи сентябрь!
В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг мўътабар остонасига бу йил 2700 дан ортиқ ёшлар биринчи марта дадил қадам ташладилар.

СУРАТДА: олий билим даргоҳида биринчи кун таҳсил олиб чиққан илмсевар ёшларимиз.

Ҳ. ШОУМАРОВ фотоси.

МАКТАБЛАР ҚУЧОҚ ОЧДИ

Бизнинг интервью

Бугун олтин кузнинг биринчи куни! Ёз бўйи мамлакатимизнинг соя-салқин боғ-роғларида, лагерь ва санаторийларида кўнгилли дам олиб, янги куч-қувват ва ғайрат билан қайтган фарзандларимиз жонажон мактаблари қучоғига кириб келдилар.

Шаҳримиздаги ҳамма мактаблар ўз ўқувчиларини шод-хуррамлик билан кутиб олди. Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш, ўқитувчиларнинг малакасини ошириш, фан кабинетлари ва лабораторияларини ташкил этиш, яна кўплаб ишларни амалга оширишда маорифчиларимиз сидқидилдан меҳнат қилдилар. Улар тўққизинчи беш йилликнинг биринчи ўқув йилини муваффақиятли бошладилар. Шу муносабат билан мухбиримиз ШАҲАР ХАЛҚ МАОРИФИ БЎЛИМИНИНГ МУДИРИ Т. ДАДАШЕВ билан суҳбатда бўлди.

Шаҳримизда қанча умумий таълим мактаблари бор? Уларда меҳнаткашларнинг қанча фарзандлари ўқишади?

Маълумки, Тошкент илм-фан шаҳри бўлиб қолмоқда. Кейинги йилларда шаҳримизда кўплаб янги мактаблар бунёд этилди-ки, буларда меҳнаткашларимизнинг минглаб фарзандлари таълим олишмоқда. Ҳозир шаҳримизда 236 умумий таълим мактаби бор. Шу янги ўқув йилида халқ хўжалик планига кўра, умумий таълим мактабларида 243760 ўқувчи ўқийди.

Янги ўқув йилига мактаблар қай даражада тахт этилди?

Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилини муваффақиятли якунлаш учун мактабларимизда барча зарур тадбирлар амалга оширилди. Ўқув биноларининг ремонти билан бир қаторда ошхона, буфет, таълим устахоналари қайта жиҳозланди ва ремонт қилинди. Шунингдек, 66.840 та парта, 3829 та синф доскаси, 14.432 ўқувчилар столи ремонтдан чиқарилди. Мактабларга 5000 га яқин янги парта келтирилди.

Мактабларнинг ўқув моддий базасини мустаҳкамлашга қандай эътибор берилди?

Кўпгина мактабларимизда фан кабинетлари, лабораториялар, теплицалар мавжуд. Бу ўқув йилида уларнинг сони янада ортди. Қўшимча равишда янгидан қуйидагилар ташкил этилди: 14 та физика, 15 та химия, 23 та биология, 16 та умумий техника, 28 та электротехника, 40 та фельдшерлик, 40 та тиш даволаш ва бошқа турдаги 95 та кабинет ташкил этилди. Металл ишлаш бўйича 11 та, ёғоч ишлаш бўйича 11 та устахона, 22 та тикувчилик устахонаси янгидан ташкил этилди ва жиҳозланди.

Бу йил шаҳримизда нечта янги мактаб қурилди ва қанчаси фойдаланишга топширилди?

Қувончлиси, шуки, ҳар йили шаҳримизда янги-янги мактаблар ўқувчиларни ўз қучоғига олади. 1971-1972 ўқув йилида азиз ҳамшаҳарларимизнинг фарзандлари қурувчилар томонидан энг сўнгги лойиҳалар асосида қурилган мактабга эга бўладилар. Бу мактаблар 9 минг 264 ўринга эга. Шундан 6 та мактабда бугун биринчи қўнғироқ жаранглади.

Янги ўқув программаси билан ишлаш учун қандай тайёргарликлар кўрилди?

Янги программалар билан ишлаш учун 5 минг 700 дан ортиқ ўқитувчи ва шаҳар мактабларининг раҳбар ходимлари, шу жумладан, ўқишлар ўзбек тилида олиб бориладиган мактабларнинг 1-3 синф ўқитувчиларидан 1029 киши ва ўқишлар рус тилида олиб бориладиган мактабларнинг 1359 ўқитувчиси қайта тайёргарликдан ўтди. Ўқишлар ўзбек тилида олиб бориладиган тўртинчи синфларда ишлаш учун 197 она тили ўқитувчиси, 100 дан ортиқ рус тили ўқитувчилари, шунингдек, зарур миқдорда математика, тарих, меҳнат таълими ўқитувчилари тайёрландики, бу ўқувчиларни янги программа асосида ўқитиб, чуқур билим беришга ҳар томонлама қулайлик туғдиради.

Ишонч билан айтиш мумкинки, Тошкент шаҳри мактабларининг педагогик коллективлари, халқ маорифи органлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялайдилар, чинакам коммунизм қурувчиларини етиштирадилар.

Беш йиллик вахтасида

МУКОФОТДАН РУҲЛАНИБ

22-қурилиш бошқармасининг коллективи Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-трестга қарашли қурилиш бошқармалари ўртасида бошланган социалистик мусобақада пешқадамлик қилиб келмоқда. Бошқарма бунёдкорлари беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари адо этиш учун фидокорона курашиб, аҳоли учун қулай бўлган уйлар, маданий-маиший муассасалар ва бошқа объектлар қурилишида жонбозлик кўрсатмоқда.

Трестга қарашли бошқармалар ўртасида 1971 йил иккинчи кварталда олиб борилган социалистик мусобақага якун ясалди. Бунда бошқарма коллективи ғолиб чиқди. Илғор коллективга трестнинг кўчма Қизил байроғи ҳамда биринчи даражали пул мукофоти тақдим этилди.

— Хўш, бошқарма бунёдкорлари қандай қилиб ана шу фахрли ўринни эгалладилар?

Улар аввало барча бажариладиган иш графигини тузиб чиқишди. Ишчи кучи, техника зарур объектларга баравар тақсимланди. Ишда шошқолоқликка ва узилишларчиликка чек қўйилди. Қурилиш материалларини ўз вақтида объектларга етказиб бериш устида алоҳида жонбозлик кўрсатилди. Акс ҳолда арзимаган бир машина бетон, қоришма ёки арматура кутиб, соатлаб иш вақтини бекор кетказиш ҳеч гап эмас.

Иш вақтидан, техникадан оқилона фойдаланиш туфайли етти ой мобайнида бош пудрат ишлари қарийб уч процент ошириб бажарилди. Ўз кучлари билан эса бир ярим миллион сўмликдан ортиқ қурилиш ишлари адо этилди.

Пойтахтнинг Киров районидаги «Марказ-6» микрорайонида битта 56 хонадонга мўлжалланган кўп қаватли уй, Калинин район марказида пойтахт область ижроия комитетининг хизматчилари учун 20 хонадонга мўлжалланган уйлар, Юнусобод массивида ипакчилик илмий-текшириш институти ходимлари учун бешта коттеж фойдаланишга топширилди.

Булардан ташқари, «Ташсантехгазмонтаж» бошқармаси учун улкан база, сабзавотчилик-полизчилик илмий-тадқиқот институти лабораториясининг бош корпуси ва бошқа бир қатор объектлар қуриб битказилди.

КПСС XXIV съезди қарорларини изчиллик билан амалга ошираётган бунёдкорлар 1971 йилга белгиланган қурилиш ишлари планини муддатидан ўн кун илгари, беш йиллик план топшириқларини эса тўрт йилу етти ойда бажариш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилганлар.

Бошқармада қурилиш таннархини камайтириш, материал ва хом ашёлардан тежаб-тергаб фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини оширишга ҳам катта эътибор берилмоқда.

Ўтган вақт ичида қурилиш ишлари таннархини камайтиришдан юз минг сўм иқтисодий фойда кўрилди. 384 куб метр ёғоч-тахта, бир неча минг ғишт, 1250 метрга яқин томга ёпиладиган материаллар ва 4790 сўмлик бошқа қурилиш материаллари тежаб қолинди. Меҳнат унумдорлиги йил бошида кўзда тутилганидан 7 процент ортди.

Бошқармада йиллик топшириқни барвақт бажариш учун мусобақа қизияпти. Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ҳикмат Орипов бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари ҳамда Абдулазиз Юсупов раҳбарлик қилаётган бригадаларнинг азаматлари бу мусобақада пешқадамлик қилишяпти. Улар 1971 йил топшириғини Улуғ Октябрнинг 54 йиллиги байрамигача бажариш учун курашмоқдалар.

Т. НАЖМИЙ.

Бошланғич партия ташкилотларидан хат

ҲАМ ЎРГАНИБ, ҲАМ БАЖАРИБ

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди қабул қилган тарихий қарорлар ва съезднинг тўққизинчи беш йиллик плани юзасидан Директивалари барча совет кишилари каби Тошкент қоғоз комбинати меҳнат аҳли учун ҳам ҳаёт қомуси бўлиб хизмат қилмоқда.

Шу туфайли барча коммунист, комсомолларимиз, ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларимиз, коммунистлар анжумани тарихий ҳужжатларини чуқур ўрганишга ва уларни турмушга тадбиқ этишга катта эътибор бермоқдалар.

Бизда бешта цех бошланғич партия ташкилоти бўлиб, улар атрофига саксон уч коммунист ва саккиз партия аъзолигига кандидат уюшган. Юз беш комсомол аъзоси бор.

Цех бошланғич партия ташкилотлари қошидаги ўттиз уч агитатор ва ўн беш сиёсий ахборотчи орқали ишчилар ўртасида съезд материалларини ўрганиш бўйича планли равишда иш олиб борилмоқда.

Агитатор ва сиёсий ахборотчиларимиз ташаббуси билан ҳозиргача комбинат цехларида съезд материаллари юзасидан юздан ортиқ таъсирчан суҳбат, лекциялар уюштирилди. Шунингдек, ишчилар ўртасида съезд материалларини янада чуқурроқ ўрганиш мақсадида тўртта халқ сиёсий мактаблари ташкил этдик. Уларда тўрт юздан ортиқ киши КПСС XXIV съезди материалларини кунт билан ўрганишмоқда. Уларда машғулотлар комбинат партия комитети томонидан тузилган аниқ план бўйича ўтказилмоқда.

Мактабларимизга олий маълумотли, етарли сиёсий тайёргарликка эга бўлган тарғиботчилар пропагандистлик қилмоқдалар.

Ҳамма цех бошланғич партия, комсомол ташкилотлари қошида КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XVIII съезди қарорларини ўрганувчилар учун зарур қулайликлар яратилган. Кутубхоналар ташкил этилган. Бу ерга ўзбек ва рус тилларида чиқаётган «Партия турмуши», «Ўзбекистон коммунисти», «Ўзбекистон агитатори», «Коммунист», «Агитатор» журналлари мунтазам келиб турибди.

Съезд Директиваларида мамлакатимизда қоғоз ишлаб чиқаришни 1,3 баравар, картон ишлаб чиқаришни эса 1,8 баравар кўпайтириш алоҳида таъкидланади.

Целлюлоза қоғоз ва картоннинг камчил турларини-шу жумладан, техника мақсадлари учун ҳамда озиқ-овқат маҳсулотларини машинада қадоқлаш учун керакли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни, шунингдек, аҳоли эҳтиёжлари учун қоғоз маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилсин, тайёрланаётган маҳсулот сифати яхшилансин, дейилган.

Партия съездининг бизнинг коллективимизга бевосита алоқадор ана шу кўрсатмаларини амалга ошириш учун биз саксондан ортиқ ташкилий-техникавий чораларни амалга оширишни планлаштирганмиз.

Чунончи, комбинат мутахассисларидан бир группаси Украина ССРдаги целлюлоза ва қоғоз саноати илмий тадқиқот институтининг илмий ходимлари билан ҳамкорликда кам унум бераётган 2 ва 3-машиналарни макулатуралардан сифатли ёзув қоғозлари ишлаб чиқаришга мослаштириш лойиҳасини тузиб, уни СССР целлюлоза ва қоғоз саноати министрлигининг тасдиқига юборган эдилар.

Совет Иттифоқида биринчи марта амалга ошириладиган бу таклифга мутахассислар юксак баҳо беришди.

Ана шу машиналар қайтадан ускуналанганда суткасига эллик тонна макулатурани тозалаб, ундан сифатли оқ ёзув қоғозлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Комбинат камида уч минг сўм фойда кўрадиган бўлади.

Комбинат мутахассислари, рационализаторлар ёрдами билан янги расмли-безакли қоғозлар ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Ҳозирнинг ўзидаёқ ана шу қоғоздан бир юз тўққиз тоннаси ишлаб чиқарилди.

Янги хил картонлар ишлаб чиқариш устида ҳам иш олиб борилмоқда. Йилига аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган 7—8 миллион сўмлик қоғоз ишлаб чиқарадиган цех жиҳозланмоқда.

Комбинат коллективи тўққизинчи беш йилликда бир юз йигирма минг тонна қоғоз ишлаб чиқариши керак. Бу ўтган саккизинчи беш йиллик давомида ишлаб чиқарилганидан ўн бир минг тонна кўпдир.

КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун курашаётган коллективимиз саккиз ойлик планни анча ошириб бажаришди. Планга қўшимча қирқ бир минг сўмлик ёки ўттиз тонна қоғоз, тўқсон тонна картон реализация қилинди.

Шу давр мобайнида, қирқ миллион донадан ортиқ ўқувчи ҳамда бир ярим миллиондан ортиқ идора дафтари, ўн тўрт миллион конверт, ўттиз беш минг пачка ёзув қоғози, бир неча ўн минглаб блокнотлар ишлаб чиқарилди ва реализация қилинди. Йил бошидан буён икки юз ўттиз уч минг киловатт соат электр энергияси, бир юз эллик минг сўмликка яқин хом ашё тежаб қолингани ҳам коммунистларимиз жонкуярлигини кўрсатмоқда.

Комбинат ихтирочиларидан тушган тўқсон олти таклифдан етмиштаси ишлаб чиқаришга жорий этилиб, йилига йигирма тўққиз минг сўм фойда кўриладиган бўлди. Коммунистлардан бош машинист А. В. Суханов, бош механик В. Н. Бобров, механик С. Полин, В. Н. Спиридонов, слесарлар бригадири А. Фролов ва бошқа актив ихтирочиларимиз билан фахрланамиз.

Корхонамиз ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ўртасида съезд ҳужжатларини атрофлича пропаганда қилиш намунали ташкил этилган. Бу бизга юқоридагидек яхши натижалар бермоқда.

М. НИЕЗОВ,
қоғоз комбинати партия бюросининг секретари.

ҚОЛОҚЛИККА БАРҲАМ БЕРИЛДИ

Шаҳримиздаги энг яхши қурилиш ташкилотлари ҳақида гап борганда инженерлик қурилиши тресты аҳил коллективининг номи фахр билан тилга олинар эди. Чиндан ҳам бу трест бунёдкорлари ҳар йили қурилиш-монтаж ишлари топшириқларини ортиғи билан бажариб, илғорлар сафидан мустаҳкам ўрин олиб келардилар. Лекин нима бўлдию, трест меҳнат аҳли янги беш йилликнинг биринчи йилида олти ойлик планни бажара олмади.

Бундай кўнгилсиз ҳол сабабларини атрофлича аниқлаш коммунист-бунёдкорлар эътиборидан четда қолмади, албатта. Трестда яқинда бўлиб ўтган партия активи йиғилиши қатнашчилари қолоқлик сабаби хусусида кенг фикр юритдилар. Доклад қилган трест бошқарувчиси А. Абдуқодиров, слесарь М. Красильний, 7-бошқарма бошлиғининг муовини М. Пойцман, труба ётқизувчилар бригадасининг бошлиғи Н. Попов, трест партия комитетининг секретари В. Пименов ва бошқа нотиқлар объектлардаги аҳволни чуқур таҳлил қилиб, қолоқлик сабаблари, уларга барҳам бериш йўлларини кўрсатиб беришди.

Актив йиғилиши йиллик план ва социалистик мажбуриятларни шараф билан адо этишга қаратилган конкрет тадбирларни белгилаб берди.

Тошкент «Газаппарат» заводи меҳнат аҳли мамлакатимизнинг кўпгина шаҳарларига ўз маҳсулотини жўнатади. Корхонада тайёрланаётган ихчам ва бежирим газ плиталарига бўлган талаб йил сайин ортиб бораяпти.

СУРАТДА: пешқадам юк ортиш бригадаси бошлиғи Нацис Спирос янги маҳсулотни жўнатиш учун ҳозирламоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

Бизга ёзадилар

ОБУНАЧИЛАРГА МУНОСАБАТ ШУМИ?

Биз Собир Раҳимов райснинг Бобожонов кўчасида яшаймиз. Кўпчилигимиз «Правда», «Известия», «Совет Ўзбекистони», «Тошкент оқшоми» ва бошқа турли-туман газета-журналларга обуна бўлганмиз. Бизга 19-почта хизмат қилади. Бироқ почта хизматчилари обуначиларга газета-журналларни вақтида келтириб беришмайди. Мана бир мисол. Август ойидан буён, шу вақтгача биронта газета ва журнал олганимиз йўқ. Бу ҳақда бир неча бор почта мудирига шикоят қилдик. У ҳар гал ваъда беради-ю, амалий ишга ўтмайди. Нега шундай?!

Маҳалла активлари номидан

Ю. МУҲАМЕДОВ.

ҚАЧОНГАЧА?

Полевой кўчаси Сергели районидаги энг серқатнов кўчалардан бири. Бироқ шундай гавжум кўчада йўловчилар учун ажратилган махсус йўлкачаларнинг йўқлиги одамларни таажжублантиради. Ахир, бу атрофда озмунча хонадон борми? Қачонгача йўловчилар катта кўчадан юришади. Айниқса, ёш болаларнинг бу йўлдан қатнаши хавфли бўляпти. Бу ҳақда район ижроия комитетига кўплаб сигнал берилди. Лекин улар ҳалигача ишга киришмаяптилар.

Т. КАРИМОВ.

АЪЛОЧИ ҲАЙДОВЧИ

Шаҳримизнинг 4-троллейбус парки-коллективи Н. Расуловнинг номини ҳурмат билан тилга олади. Чунки, у ўн олти йилдан буён шу паркда ҳайдовчи бўлиб ишлайди. Ўзининг хушмуомалалиги билан йўловчилар эътиборини қозонган. Бирор йил йўққи, ойлик, кунлик планини бажармаса.

У узоқ йиллик самарали меҳнатлари ва машинасини авариясиз бошқараётганлиги сабабли икки марта «Аълочи ҳайдовчи» значоги ва бир неча бор фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди.

Ишчилар шаҳарчаси ва тўқимачилар комбинати маршрути бўйлаб қатновчи 2-троллейбус йўлида бу одамни деярли ҳар куни учратиш мумкин.

А. КОМИЛОВ.

Жонажон Ватан бўйлаб

ҚИШЛОҚЛАРДА ЕР ОСТИ МАГИСТРАЛЛАРИ

ФАРҒОНА. (ЎзТАГ мухбири). Қувадаги «Ленинград» совхози аъзолари хонадонларига мусаффо сув келди. Юз метр чуқурликда ковланган қудуқдан сув водопровод орқали оқа бошлади.

Фарғона областидаги колхозлар ва совхозлардан ўн учтаси шу йилнинг етти ойи мобайнида артезиан қудуқларидан сув ола бошладилар. Яна ўн битта қишлоқ магистралларида қурилиш ишлари тамомланмоқда. Бу магистраллар 157 қудуқдан сув олади.

Фарғона гидромелиораторлари ҳар бир хўжаликда водопровод бўлишини таъминлаш вазифасини муваффақиятли бажармоқда. Республика яйлов-мелиоратив қурилиш трестининг Фарғонадаги қурилиш-монтаж бошқармаси кейинги уч йил мобайнида областдаги 75 колхоз ва совхозда жами узунлиги қарийб 400 километрга етадиган водопровод қурди. Тўққизинчи беш йилликда ер ости магистралларининг узунлиги минг километрдан ошади. Пахтакорлар ва чорвадорларнинг 104 минг хонадони водопроводдан сув ичади.

ГИГАНТ ТРАЙЛЕР

Йирик габаритли, 300 тоннага қадар юкларни ташийоладиган кучли трайлер Челябинскда тайёрланди. Бу трайлер Тожикистон ССР (мамлакат жануби)да бунёд этилаётган Нурек қурилишида ишлайди.

Одатдан ташқари бошқача бўлган прицеп Қозоғистоннинг Иртиш-Қарағанда канали қурилишида муваффақиятли синовдан ўтгач, ҳозир Тожикистоннинг тоғли шароитида — Орджоникидзеобод — Нурек маршрутида яна текширишдан ўтказилмоқда.

Трайлер ҳар бири 275 от кучига эга бўлган «МАЗ—543 тягачидан бир-бирига уланган иккитасини ҳам тортаолади.

СУРАТДА: Гигант-трайлер Орджоникидзеобод — Нурек трассасида.

Р. Нетелов фотоси.

ЕТТИ БОТИР ДЕНГИЗЧИ

Мурманск. (ТАСС мухбири). Қизил Байроқли шимолий флотнинг 7 офицери қайиқда Кола ярим оролини айланиб ўтиши учун 26 кун керак бўлди. 7 ботир Баренц ва Оқ денгизда 578 миль (1110 километр) масофани ўтиб, чинакам спорт жасоратини кўрсатди.

— Шу кунлар мобайнида фақат бир кунгина ҳаво очиқ бўлди — деди ТАСС мухбирига қайиқ командири В. Николаев.— Дўстлик ва бир-биримизни қўллаб-қувватлаш қийинчиликларни енгиб ўтишимизга ёрдам берди.

ҒАЛАТИ КЕМАЛАР

ВАНИНО (Хабаровск ўлкаси). Ванино портига ғалати бир кема лангар ташлади. Кемадаги ҳамма ишлар чинакам заводдагига ўхшайди. Унда токарлик, слесарлик, ёғочсозлик цехлари, электрорадионавигацион цехлар, пайвандлаш участкаси бор. Сузувчи механик устахона катта карвон составида минглаб километр йўл босиб, Ванино портига келди. Шу кемани қурган ГДР ишчилари у икки рейс ўртасида ҳар қандай ремонт қилиш учун зарур бўлган машина-ускуналар билан таъминлаганлар. (ТАСС).

Кустанай областининг барча совхозларида кузги ғаллани оммавий суратда ўриб олиш бошланди. Тўрт миллион гектар майдонда ғалла ҳосили учун кураш боряпти. 20 мингдан ортиқ комбайн, 30 мингдан ортиқ автомашина бу ишга сафарбар қилинган. Кустанай деҳқонлари 200 миллион пуд ғалла йиғиштириб олишга ваъда берганлар.

«Викторовский» совхозининг механизаторлари ғалла ўримига қизғин киришдилар.

СУРАТДА: совхознинг 3-бўлимида ғаллани группа шаклида ўриш пайти.

В. Давидов фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

● БУГУНГИ ТОШКЕНТ

СУРАТДА: шаҳримизнинг Ленин майдонида қад кўтараётган ва Ўрта Осиёда энг баланд бўлган 20 қаватли бинонинг кўриниши. М. Нуриддинов фотоси.

ТАҚРИЗ

ТАСВИР ВА ҲАЁТ ҲАҚИҚАТИ

Болалар адабиёти ҳақида ўйлар

Болаларни атак-чечаклигиданоқ атрофдаги воқеа-ҳодисалар, кишиларнинг меҳнат жабҳаларидаги яратувчилик фаолияти жалб этабошлайди. Уларни табиат-жамиятдаги барча нарсалар мафтун этади. Шу сабабли улардан ҳар бир қадамда «нима учун», «нега» деган саволни такрор-такрор эшитасиз. Улар тезроқ улғайишни орзу қиладилар, кўпроқ мустақилликка интиладилар. Кичкинтойларнинг руҳий дунёси эса рэнго-ранг мўъжизаларга тўлган, кечинмалари тотли, бежилов хаёллари бир лаҳзанинг ўзида беғубор туйғулар қанотида коинот узра гир айланиб, самовий мўъжизалар билан рўбарў бўлади. Гоҳо улар дунёни рэнго-ранг бўёқлар билан бўяб, нодир нарсалар билан безаб, ўзларини аиҳ шу сеҳрли мўъжизалар қаватида ҳис қилишади. Болалар ёзувчиларининг вазифаси ҳам кўпроқ кичкинтойлар психологиясида рўй берадиган турли ўзгаришларни ўз вақтида пайқаб, улар онгида шаклланаётган хусусиятларнинг пайдо бўлиш манбаини очишдан иборатдир.

Ҳозирги болалар адабиёти эришган ютуқларга назар ташлаганимизда, унда барча авлод вакилларининг баравар ҳиссаси борлигини кўрамиз. Шуниси қувончлики, кейинги йилларда шоирларимиз канча ёзишни кўзлаб эмас, қандай ёзиш масъулиятини ҳис этиб ижод қилаётганлиги яққол кўзга ташланади.

М. Горький айтганидек: «Болалар адабиётига кириб келаётган ҳар бир автор китобхон ёшининг барча хусусиятларини билиши шарт, акс ҳолда унинг китоби адрессиз қолади». Ўзўзидан равшанки, ҳар бир янги асар у қайси жанрда ёзилган бўлмасин, биринчи навбатда, китобхон тушунчасига мос бўлиши, унинг тасаввурини бойитадиган, маънавий озуқа бериб, унда эстетик ҳиссиётни уйғотадиган бўлиши лозим.

Республика ёзувчиларининг сўнгги йилларда болалар ҳақида ёзилган поэмалари мавзу жиҳатдан ранг-баранглиги, воқеаларнинг тасвирий услуби, бадиий тасвир воситаларининг ўзига хослиги, қаҳрамон характерини муҳит билан боғлиқ ҳолда ҳаққоний очишга интилиши билан ҳам характерлидир.

Олтмишинчи йилларда тарихий мавзуда ёзилган поэмалар ичида Қ. Ҳикматнинг «Чирчиқ фарзанди» асари ажралиб туради. Халқимизнинг революциядан олдинги аянчли аҳволи, табиий офатлар туфайли кечирган жабрдийда турмуши ва бой-феодаллар зулми туғдирилган, фаровон турмуш, эркин меҳнат таронасининг мадҳи поэманинг асосини ташкил этади. Бу воқеалар бош қаҳрамон Қўлдош ва Хол ака образлари орқали тасвирланади.

Тинимсиз меҳнат сарфлаб, бахтиёрлик нашидасини сураётган, ҳар қандай тўсиқлардан тап тортмай меҳнат қилаётган совет кишиларининг яратувчилик фаолияти ёзувчи айтмоқчи бўлган катта ҳаёт ҳақиқатининг асосидир.

Аммо поэма воқеалари қанчалик изчил ва реал тасвирланган бўлмасин, ранг-баранг тасвирий бўёқлар, конкрет деталлар етишмайди. Қўлдош образи эса ишонарли чиқмаган. Давр руҳини кўрсатувчи, қаҳрамон нутқига хос бўлган характерли сўз ва иборалар кам учрайди. Натижада қаҳрамоннинг конкрет бир даврдаги фаолияти ёки қаҳрамон характерининг тадрижий такомили сезилмайди. Белинский тили билан айтганда «қаҳрамонга хос ҳаяжон, яъни «айланиб юрувчи қон» барқ уриб турмайди.

Пўлат Мўминнинг «Кўнгил истар яхшилик» достони эса совет ўқувчиларининг ҳаёти, улар характеридаги мураккаб ҳолатларни драматик тарзда акс эттиришга бағишланган.

Толиб исмли дилозор бола характеридаги салбий хусусиятларни Ўктам, Қодир каби яхши фазилатли ўқувчиларга қарама-қарши қўйиш приёми орқали достон конфликти ҳал этилади. Толиб-димоғдор, дилозор, кийимга ружу қўйган, олифта бола. У томдан йиқилиб, касалманд бўлиб қолган Ўктам исмли боланинг кўнглига тегади, натижада Ўктам руҳан ёмон аҳволга тушади. Ўқувчилар коллективи ҳамда Қодирнинг ёрдамида ҳар иккала ўқувчи яна сафга қайтишади.

Бир кўринишда бу воқеалар омонатдек кўринади. Бироқ болалар ҳаётидаги рўй берадиган бундай мураккаб ҳолатларни ўқувчи тушунчасига мос услубда етказа билиш ёзувчидан катта маҳорат талаб этади. Қаҳрамонлар руҳий ҳолатининг эпик талқини, шоирнинг лирик чекинишлари билан боғлаб берилган эҳтиросли ўринларни шоирнинг ютуғи санаса бўлади. Лекин достоннинг сюжет чизиғи нафсиз воқеалар, ўринсиз қайтариқлар эвазига мураккаблаштирилган. Дарзоке «Кўнгил истар яхшилик»даги воқеалар кўп жиҳатдан Рамз Бобожоннинг «Қизил галстук» достонига ўхшаб кетади. «Қизил галстук»да ҳам воқеалар юқоридаги каби Турғун исмли боланинг салбий ҳаракати Назми исмли аълочи ўқувчига қиёсланади. Бу ўқувчилар ҳам коллектив ҳамда ўқитувчи Аҳмедов ёрдамида қайта тарбияланади.

Толиб характеридаги салбий томонларнинг пайдо бўлиш манбаи очиб берилмайди, гўё ундаги ёмон хусусиятлар туғма қилиб кўрсатилади. Тўғри, Ўктам образи Толибга қараганда ишонарлироқ чиққан. Ўктам образи атрофдаги муҳит, зиддиятлар билан чекланиб қолмай, унинг характеридаги ҳолатлар оилавий аҳволи билан боғлаб тасвирланади. Толибнинг эса ўқувчилар сафига қайтгандан кейинги руҳидаги ўзгаришлар кўрсатилмайди.

Бундан ташқари достон воқеалари узундан-узоқ тасвирланади, болалар эса кўпроқ воқеанинг ниҳоясини билишга қизиқадиган бўлишади. Достоннинг мундарижа уфқи қанчалик кенг бўлишига қарамай, М. Исаковский айтгани каби «...ўзак йўқ, яъни барча сўз материалларини бирлаштириб боғлаб турувчи поэтик пружина йўқ».

Воқеаларни самимият билан тасвирлашга интилиш, кичик тушунчалардан катта умумлашмалар чиқариш ҳисси Миразиз Аъзамовнинг «Ақлли болалар» достонида яққол кўзга ташланади.

Достон унча мураккаб бўлмаган сюжет асосига қурилган бўлиб, унда болаларга хос жўшқинлик, шижоат, меҳнатсеварлик мотивлари. совет ўқувчисига хос фазилатлар оташин бир кураш сифатида тасвирланади. Шоир бу ғояни очишда кичкинтойлар онги ва дунёқарашидаги ҳолатларни тўқнаштириш, уларнинг нарса ва воқеаларга бўлган муносабатларини солиштиришдан фойдаланади.

Достонда асосан тут дарахти ва пилла қурти ҳақида гап боради.

Кинодан завқ-шавққа тўлиб чиққан Асрор йўлда каллакланган тут шохлари юкланган машинани кўриб қолади. Пионер ўртоқларининг бу қилмиши Асрорга таъсир қилади. Уларни «ваҳшийлар» деб атайди. Бироқ болалар унга айбнинг баттарроғини тўнкайдилар. Кичкинтойлар руҳиятидаги бу ўринлар поэтик ифодаланади:

Раҳим оқариб кетди,
Ва деди: — укамсан-а..
Нор деди: — Хусусий мулк,
Жоним дер экансан-а!...

Болалар феъл-атворидаги ана шундай катталарга хос мулоҳаза юритиш ҳолатлари, уларнинг қиёфаси, сўзи, ҳаракати бутунлигича намоён бўлади. Шоир кичкинтойлар қиёфасини кўрсатишда ўринсиз ташбеҳ ва ортиқча қайтариқлардан чекланади.

Достондаги Асрор образи анча ишонарли чиққан. У болаларга таслим бўлмайди, ҳатто тутларнинг номиниям билмайдиган болаларга ётиғи билан тушунтириб, уларга таъсир кўрсатади. У ҳар бир нарсага объектив назар билан қарайдиган ўқувчи сифатида гавдаланади. Асрор билан боғлиқ бўлган воқеалар тасвири, унинг руҳий дунёси, шоирнинг кечинмалари билан омухта ифода этилганки, бундай услуб достонга лиро-эпик руҳ бағишлаган.

Лекин шоир ҳаяжони орасида учрайдиган нуқсонлар ҳам борки, уларни четлаб ўтиб бўлмайди. Аввало шуни айтиш керакки, достон композицияси омонат, воқеалар тизмасидан иборатдай туюлади. Достоннинг асосий конфликти ниҳоясига етказилмаган. Достон мажлисда «тасодифан» қатнашаётган колхоз раисининг болаларни ғўза парваришига олиб чиқиб кетиши билан ниҳоясига етказилади. Раисни «тасодифан» дейишимизнинг боиси — у асосий масаланинг ҳал бўлиши ёки достон ғояси учун ҳеч қандай ғоявий-бадиий функцияни бажармайди.

Айниқса қаҳрамонлар нутқи айрим бобларда меъёридан ошириб юборилади. «Яратамиз дунёлар» «Халқ давлати энг олий», «Хусусий мулк жоним дер экансан-а» каби маъносига болалар тушунмайдиган сўзлар, услубий ғализликлар достон бадиий савиясига таъсир кўрсатган.

Ёзувчиларимизнинг болалар ҳаётини, уларнинг руҳий дунёсини чуқур ўрганиши асар муваффақияти учун муҳимдир. Юқоридаги жузъий камчиликларни кўрсатиш билан досто̆нларнинг кўпгина яхши хислатларини инкор этмоқчи эмасмиз, балки кичкинтойларнинг катта дунёсини очиб беришда ҳаёт ҳақиқатини бадиий ҳақиқатга айлантиришда тушов бўлаётган баъзи бир нуқсонларни эслатиб ўтмоқчимиз.

Х. ЭГАМОВ.

САЛОМАТЛИК ҲАҚИДА СУҲБАТЛАР

● *Ота-оналар учун*

БОЛАНИ ЭҲТИЁТ ҚИЛИНГ

Агар бола ўқитувчи тушунтирганларини, ўқиган китобларини яхши эслаб қололмаса, унинг эслаш қобилияти паст деган шубҳа туғилади. Лекин, айрим вақтларда бунга бошқа сабаблар ҳам таъсир қилиши мумкин.

Баъзи болалар қулоғи яхши эшитмагани учун ўқитувчининг гапларини тўғри тушунолмайди ва шунинг учун хотирасидан тезда чиқариб юборади. Айрим болаларнинг чучук тиллиги, дудуқлиги ҳам эслаш қобилиятига салбий таъсир этиши мумкин. Яна бир турдаги болалар китобни тез ўқиганда ҳарфларни яхши кўролмайди. Бу ҳам боланинг ўқиган нарсасини тез эсдан чиқаришига сабаб бўлади.

Эслаш қобилиятининг сусайишига монелик қиладиган касалликлар — тонзиллит ва гельминтоз касалликларидир. Бу дардлар билан оғриган организмда заифланиш билан бирга, эслаш қобилияти ҳам пасаяди.

Агар бола ҳар томондан соғлом бўлса-ю, эслаш қобилияти суст бўлса унинг кун тартибига эътибор бериш керак. Бунда асосан тўрт нарсага: етарлича уйқи, яхши овқатланиш, тоза ва очиқ ҳавода юриш ҳамда жисмоний ҳаракатга эътибор берилсин. Бу тадбир-чоралар боланинг эслаш қобилияти ўсишига катта таъсир кўрсатади.

Бола ҳар куни бир вақтда ётиши ва белгиланган вақтда ўрнидан туриши керак. 7 ёшдаги болалар кунига 10,5—11 соат, 8—10 ёшдаги болалар, 10 соат, 11—12 ёшдаги болалар 9—9,5 соат ухлаши зарур.

Боланинг овқатида оқсил [балиқ, гўшт, тухум, сут маҳсулотлари], фосфор ва витаминлар етарлича бўлиши лозим.

Бола тоза ҳавода иложи борича кўпроқ бўлиши, улар ётадиган уй форточкаларини очиб қўйиш керак.

Бола китоб ўқиётган ёки дарс тайёрлаётган бўлса, ҳар 30—40 минутда 5—10 минутлик жисмоний тарбия машқларини бажарсин.

Мана шу маслаҳатларга амал қилган бўлсангиз-у, фарзандингизда барибир эслаш қобилияти сустлигича қолаверса, унинг қандай дарс тайёрлашини текшириб кўринг. Кўп ўқувчилар бир текстни бир неча марта ўқиб, ёдлаб олишади-да, темани яхши биламан деб ўйлашади. Лекин дарсда шу темани гапириб беришолмайди. Шунинг учун дарсни бошқачароқ тайёрлаш керак. Бола текстни бир-икки марта ўқиб чиққач, уни гапириб берсин. Агар яхши эсда қолмаган бўлса, тағин бир марта ўқиб, яна гапириб берсин. Боланинг дарс тайёрлашида яна бир нарсага яхши аҳамият бериш керак. Кўп ўқувчилар уй вазифаларини дарсдан бир кун олдин тайёрлашга ўрганиб қолишган. Бу хато. Ўқитувчи дарсни тушунтиргач, бола уни яна бир марта такрорласа, тема эсида яхши қолади.

Биз юқорида боланинг эслаш қобилиятини ривожлантиришга ёрдам берадиган энг содда маслаҳатларни айтиб ўтдик. Лекин боланинг мустақил фикрлаб, тинмай меҳнат қилиши асосий омилдир.

Ф. ИППОЛИТОВ,
психология фанлари кандидати.
[«Здоровье» журналидан].

● *Сира унутманг*

Суваракни йўқотинг

Тошкент шаҳрида бир неча милилон квадратметр турар-жой бинолари қурилди. Қанчадан-қанча аҳоли янги уйларга кўчиб кирди ва истиқомат қилмоқда. Шу янги қурилган биноларда кишилар табиатини хира қилаётган ҳашаротлар — суварак (таракан)лар учрамоқда. Сувараклар бошқа ҳашаротлар сингари кишиларнинг турар-жой яъни хоналарида яшаб, кўпаядиган ҳашаротдир.

Сувараклар юқумли касалликлар: ич терлама, дизентерия, ўткир юқумли ичак касалликлари, сил, гижжа ва шунга ўхшаш юқумли касалликларни тарқатувчидир. Тошкентда ва республикамизнинг бошқа шаҳарларида суваракларнинг: қўнғир, қора ва туркистонлик каби турлари учрайди. Сувараклар асосан овқатли моддалар, чиқиндилар билан овқатланади. Қўнғир сувараклар турар-жой, хонадонлар, даволаш, болалар муассасалари, ошхоналар. озиқ-овқат билан савдо қилувчи дўконлар, маиший хизмат корхоналари, ҳаммом, сартарошхоналар ва шу каби жойларда кўпроқ учрайди.

Қўнғир суваракнинг урғочиси 3—5 та уруғ қўйиши мумкин. Ҳар бир уруғда эса 60 га яқин тухум бўлади. Агар қулай шароит, яъни 27—30 градус ҳарорат бўлса 80—90 тадан катта сувараклар етишади.

Суваракларнинг хонадонларда кўпайиши уйнинг санитария-гигиена ҳолатининг ёмонлигини кўрсатади.

Хўш, сувараклар қаерларда кўпроқ учрайди? Улар асосан уйни иситиш воситалари, яъни иситиш қувурлари атрофи, овқат гайёрланадиган хоналар, кўп қаватли иморатларнинг поли ва деворларининг ораларида, ванналар остида, шкафлар, столлар ичида кўпроқ учрайди. Иситгич қувурлари атрофи, чиқиндилар ташланадиган жойлар суваракларнинг кўпайиши учун қулайдир.

Суваракларни қандай йўқотиш мумкин? Уларга қарши қандай кимёвий дорилар ишлатилади?

Асосий воситалардан бири, аввало, юқорида кўрсатилган хоналарни тозалаш, овқатларни ёпиқ ҳолда сақлаш, ошхоналарни овқатли моддалар қолдиғидан тозалаш асосий шартлардандир. Чунки суваракларнинг кўпайиши учун қулай шароит яратилмаслиги лозим.

Суваракларга қарши: хлорофос, инсектополимер, бор кислотаси, аэрозолли баллонлар сингари кимёвий моддалар ишлатилади. Хлорофоснинг 5 процентли сувлик эритмаси билан сувараклар кўпроқ учрайдиган жойлар намлантирилади. Бунда пуркагич асбоблар (гидропульт, оприскиватили автомакс) ёки бўёқ чўткалари ишлатилади. Намлаш ёки пуркашда эритма ёриқлар орасига оқиб тушиши лозим. Полларда, деворларда эса 10—15 сантиметрликдаги чизиқлар, катак шакллар ҳосил қилинади.

Суваракларга хлорофосли овқатлар бериш йўли билан ҳам курашилади. 1 килограмм хлорофосли овқатлар учун: 800 грамм маккажўхори уни, печенье майдасига 20 грамм хлорофос, 40 грамм шакар, 140 грамм сув аралашмаси тайёрланади. Сўнг ҳамма моддалар яхшилаб аралаштирилади. Тайёр бўлган аралашмани суваракларга қулай идишларда, уларнинг кўпроқ учрайдиган жойларига қўйилади. Бу моддани истеъмол қилган сувараклар кўпаймасдан, нобул бўлиб кетади.

Шунингдек, бундай ҳашаротларга қарши курашишда инсектополимер ишлатилади. Бу кимёвий моддани қўллашдан олдин хоналарни ифлосдан тозалаш керак, шунда, унинг таъсири яхши бўлади. Инсектополимерни пол ва деворга пуркагич ёки бўёқ чўткалари билан пуркалади ёки суриладн. Бу кимёвий моддани ҳам хлорофос эритмасини қўллангандек ишлатилади. Инсектополимер фақатгина суваракларга қарши эмас, қандала (клопа) пашшаларга қарши курашда ҳам ишлатилади. Инспектополимер суркалган жойлар намликдан, ҳўлдан сақланса, унинг таъсири 3—4 ойгача боради.

Булардан ташқари, бор кислотаси сувараклар кўпроқ учрайдиган, яъни девор ва пол ёриқларига сепилади, бундан сувараклар қаттиқ заҳарланади.

Аэрозолли баллончалардан фойдаланганда, унинг этикеткасига ёзилган кўрсатмаларга тўлиқ амал қилинг.

Кимёвий моддалар таъсирида ҳалок бўлган суваракларни супуриб олиб, уларни ёндириб ёки устидан қайноқ сув қуйиш керак.

Кимёвий моддаларни қўллашда қуйидаги қоидаларга риоя қилиш керак. Дориларни ишлатиш вақтида деразалар очиқ бўлиши лозим. Улар ишлатилгандан сўнг, хонани, албатта шамоллатинг. Шунингдек, бу препаратларни қўллаш вақтида электр асбобларни 2—3 соатгача тўхтатиб қўйиш лозим. Препарат қўлланиладиган хоналардан овқатли моддаларни, аквариумларни чиқариб қўйиш зарур.

Биз юқорида айтиб ўтган кимёвий моддаларни дорихоналардан ва хўжалик моллари магазинларидан олишингиз мумкин.

Ш. ҚАЮМОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги республика профилактик дезинфекция бўлимининг бошлиғи, врач-эпидемиолог.

ПЛАНЕТАМИЗ ЯНГИЛИКЛАРИ

ИСТИҚБОЛ ПЛАНИ

БУДАПЕШТ. Венгрияда мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 15 йилга мўлжалланган биринчи перспектив планини ишлаб чиқиш туғалланай деб қолди. Саноат ишлаб чиқариши шу давр ичида 2,5—3,5 баравар ортиши керак. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг социалистик иқтисодий интеграциясини ва ҳамкорлигини ривожлантириш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштиришни кенг жорий қилиш натижасида бунга эришиш мумкин.

Мамлакатнинг миллий даромади икки баравардан зиёд кўпаяди. Венгер халқининг моддий ва маданий даражаси анча ўсади. 1985 йилгача 1,3—1,4 миллионта янги квартира қурилади.

Германия— Совет дўстлиги ва ҳамкорлиги ана шундай яхши самара бераяпти. Германия Демократик Республикасининг Болтиқбўйидаги «Штрелазунд» қишлоқ хўжалик кооперативида кузги «Мироновская-808» буғдойининг серҳосил навидан мўл ғалла олинади.

Е. Шулепов фотоси, ТАСС фотохроникаси.

Янги илмий марказ

СОФИЯ. Болгарияда янги илмий марказ ташкил қилинди. Социалистик давлатларнинг иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлигида мамлакатнинг иштирок этиши масалаларини ўрганиш илмий марказнинг вазифасига киради. Бу марказ-социалистик иқтисодий интеграция проблемалари илмий-тадқиқот институтидир.

Марказнинг олтита секцияси СССР Фанлар академиясининг жаҳон социалистик системаси экономикаси институти билан ва бошқа социалистик мамлакатлардаги турдош институтлар билан мустаҳкам алоқада иш олиб боради.

(ТАСС).

ЕМ-ХАШАК ТАЙЁРЛАШ ҚИЗҒИН БОРМОҚДА

УЛАН-БАТОР. Монголия Халқ Республикасининг қишлоқ меҳнаткашлари пичан ўрим-йиғимини қизитиб юбордилар. Селенгин, Бўлган, Шарқий аймоқларда ва бошқа аймоқларда шу пайтгача аъло сифатли неча ўн минг тонналаб пичан тайёрланди.

Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитети ва Монголия Халқ Республикаси Министрлар Совети яқинда махсус қарор қабул қилдилар. Бу қарорда ана шу муҳим халқ хўжалиги кампаниясини муваффақиятли тугатиш юзасидан конкрет чоралар белгиланди.

(ТАСС).

Тинчлик ва хавфсизлик манфаатларини кўзлаб

БЕРЛИН. Германия Коммунистик партияси Марказий Комитети баёнот эълон қилди. Марказий Комитет бу баёнотида Ғарбий Берлин масаласида тўрт томонлама олиб борилган музокаралар давомида битим лойиҳаси тузилганлигидан мамнун эканлигини билдиради.

АДН агентлиги Дюссельдорфдан хабар беради: баёнотда Ғарбий Берлин масаласи юзасидан ўзаро келишиб тузилган битим лойиҳаси тинчликни таъминлаш, кескинликни юмшатиш ва Европа хавфсизлиги учун курашда олға қараб қўйилган анча катта қадам эканлиги таъкидлаб ўтилади.

АҚШ. Лос-Анжелесда Америка Қўшма Штатларининг Жануби-Шарқий Осиё халқларига қарши агрессияси қандай бошланганни ҳақидаги Пентагоннинг махфий ҳужжатларини матбуотда эълон қилиш учун берган Даниэль Элсберг устидан суд процесси давом этаяпти.

СУРАТДА: Д. Элсберг суд биносига кириш олдидан.

ТАСС фотохроникаси.

ДАМАШҚ ЯҚИНИДАГИ ФЕРМА

Сурияда аграр реформа ўтказилган пайтда помешчиклар қўлидан бир ярим миллион гектардан зиёд ер тортиб олинган эди. Уларнинг бир қисми ерсиз деҳқонларга тақсимлаб берилди, қолганлари эса давлат фондига топширилди. Ана шу фонд ҳисобига давлат фермалари ташкил этилмоқда. Ҳозирги пайтда мамлакатда ана шундай фермалардан 30 таси мавжуд, шулардан тўққизтаси Дамашқ районида жойлашгандир.

Мен ана шу фермалардан бири ҳақида ҳикоя қилиб бермоқчиман. Унинг директори Фуад Ҳадилийдир. Бу ферма Дамашқ яқинида, гуллаган боғ-роғлар ўртасида жойлашган.

Хўжалик айтарли катта эмас. Одатда бу ерда ги ишчилар камчиликни ташкил этади. Лекин ҳосил йиғимтерими пайтида уларга ёрдамчилар келади. Ферма 60 гектар ҳосилдор ерга эга. Бу ерлар Барада дарёсининг сувлари билан суғорилади. Кўпчилик иш механизациялашган. Бу ерда таралар ишлаб чиқариш ва меваларни қайта ишловчи кичик устахона ва цех мавжуд.

— Бу йили,— дейди ферма директорининг ўринбосари Аҳмад Нух,— биз қамариддин ишлаб чиқаришни—ўрикдан тайёрланадиган шарқ қандолатларидан бирини ишлаб чиқаришни бошладик. Бу меваларни саноат жиҳатидан қайта ишлаш бўйича бизнинг биринчи уринишимиздир. Уларнинг кўпчилиги Дамашқ бозорларига жўнатилади. Бизнинг фермамиз ва Дамашқ районидаги бошқа фермалардан йиғиб олинган ҳосилдан, 80 тонна қамариддин тайёрладик. Бу нарса даромадимизнинг маълум миқдорда ошишига имкон беради.

Олма, нок, ўрик, олча, узум ва бошқа меваларни етиштириш Дамашқ атрофларидаги деҳқонларнинг кўп асрлик анъанасидир. Лекин, биз буғдой, пахта ва бошқа экинларни ҳам етиштирмоқчимиз. Келгуси йилдан бошлаб чорвачилик билан жиддий шуғулланмоқчимиз. Фермадан унча узоқда бўлмаган жойда сут заводи жойлашган. Бу биз учун жуда қулай. Ўйлаймизки, чорвачилик хўжалигимиз бюджетининг маълум даражада ошишига ёрдам беради.

Биз Аҳмад Нух билан бирга фермани айландик. Унинг ҳамма территорияси боғ-роғдан иборат. Етилган ҳосилларнинг оғирлигидан дарахтлар эгилган. Гарчанд ҳаво ҳарорати 38 даражани ташкил этсада, лекин бу ерда салқинликни сезади киши. Сувларнинг шилдираб оқиши, боғдаги саранжом-саришталик киши диққатини ўзига тортади.

— Ана шу майдоннинг собиқ эгаси шу ерга яқин жойда яшайди,— дейди Аҳмад Нух.— Унга реформа томонидан белгиланган нормадаги участка ажратилган. Бу ерда давлат фермаси ташкил этилганида у албатта ризо бўлмади. У ҳеч қандай иш қўлимиздан келмаслигига ишонган эди. Лекин олти йилдан бери ферма ишлаб турибди, у рентабелли хўжаликка айланди ва йил сайин кенгайиб боряпти. Давлат малакали кадрлар тайёрлаш, қишлоқ хўжалик техникасини сотиб олишда фермага мадад кўрсатяпти.

Сурияда шундай фермаларнинг миқдори ҳали кўп эмас, лекин у аграр реформанинг ҳаётга тадбиқ этилиши туфайли оша боради.

Қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш ишлари ҳам муваффақиятли ривожланмоқда. Йилнинг бошида мамлакатда миллион қишини бирлаштирувчи 1632 кооператив бор эди. Бу кооперативлар 550 минг гектар ерга жойлашган эди. Уларнинг 184 минг гектари суғориладиган ерлардир. Кооперативларда ва давлат фермаларидаги қишлоқ хўжалик ишларини механизациялаш ҳажми ҳам секин-аста ўсиб боряпти.

Суриянинг қишлоқ хўжалигини тараққий эттиришда Евфратда Совет Иттифоқининг иқтисодий ва техникавий ёрдами билан қурилаётган гидроузел ҳам катта аҳамият касб этади. У қўшимча 600 минг гектар ерни суғориш имконини беради.

А. ОГОРОДНИКОВ,
АПН мухбири.

БИРИНЧИ ВАЗИФА

НЬЮ-ЙОРК. Сенатор Жорж Макговерн энг биринчи вазифа шуки, АҚШ Шарқи-Жанубий Осиёдаги урушни тўхтатиши керак, деди. У миллий студентлар уюшмасининг Каллинс-Фортда (Колорадо штати) ҳар йили ўтказиладиган конференциясида нутқ сўзлади. Шундан кейин Макговерн «Халқларнинг тинчлик шартномаси»ни имзолади. Бу шартнома ўтган йили АҚШ миллий студентлар уюшмаси делегациясининг Шимолий ва Жанубий Вьетнамдаги студентлар ташкилотларининг вакиллари билан олиб борган музокаралари натижасида ишлаб чиқилган эди.

ПРОГРЕССИВ ЖАҲОН АДАБИЁТИДАН

Вильям САРОЯН (АҚШ ёзувчиси).

МАК-ГРЕГОР ҚАЛБИ

Ҳикоя

Мен ҳали ўн олти ёшга ҳам кирмаган эдим, рождество кунларининг бирида, биз яшайдиган Сан-Бенито авенюда валторн чаладиган бир чол пайдо бўлиб қолди. Уйимиз олдига яқинлашганда, негадир, валторнинг овози ўчди. Югуриб кўчага чиқдим, чол валторнасини чалармикан деб кутдим. Аммо у чалмади.

— Иложи бўлса, яна бирон нарса чалиб берсангиз,— дедим мен.

— Бўталоғим,— деди чол,— қалби тоғли Шотландияда қолган бечора кимсага бир стакан сув келтириб беролмайсанми?

— Нега энди қалбингиз у ерда қолади, амаки?

— Азоб чакаяпти менинг қалбим,— жавоб берди чол.— Наҳотки бир стакан совуқ сув келтириб беролмасанг менга?

— Онангиз қаердалар?— сўрадим мен.

—Менинг онам Бреймордаъ —деди чол.— Аммо қалби бошқа ерда.

— Унинг қалби қаерда?—сўрадим яна.

— Тоғли Шотландияда,— деди чол.— Болам, жуда ҳам сувсаб кетдим.

— Нега энди ҳаммангизнинг қалбингиз тоғли Шотландияда қолиб кетаверган?

— Тақдир эканда,— деди чол, —бугун бу ерда бўлсак, эртага бошқа ердамиз.

— Онангизнинг онаси-чи, у қаерда?

— У шу ёқда, Вермонтда, Уайт Ривер деган кичкинагина бир шаҳарчада, аммо унинг қалби ҳам Вермонтда эмас.

— Бечора у муштипарнинг қалби ҳам Шотландиядами?— сўрадим мен.

— Худди шундай,— деди чол,— Шотландиянинг қоқ ўртасида. Ташна бўлиб ўлдим-ку, ўғлим!

Шу пайт, отам айвонга чиқиб арслондай ўкириб қолди:

— Жонни, бечора қари одамни тинч қўйсанг-чи, жин ургур. Югур, унга бир кружка сув келтириб бер, бўлмаса у ҳолдан тойиб қолади.

— Ўзингиз ҳам келтириб берсангиз бўлади!— дедим мен.— Ҳозир қўлингиз бўш-ку.

— Нега энди менинг қўлим бўш бўларкан,— хафа бўлди отам. — Наҳотки, миям шеър тўқиш билан банд бўлиб турганини билмасанг, Жонни?

—Салом,—деди отамга чол.

— Салом, —жавоб қилди отам,— бир дақиқа бизникига кириб дам олсангиз бўлмасмикан? Агар биз билан фақирона овқатимиздан татиб кўрсангиз, ғоят хурсанд қилган бўлардингиз.

— Сэр,— деди чол,—ўлгудай очман. Таклифингизни жон деб қабул қиламан.

— Амаки, «Эй ажойиб кўзлар, рухсат этинг, сизлар учун бир ичай», деган қўшиқни чалиб беролмайсизми? —дея сўрадим.— Шу қўшиқни жуда яхши кўраман.

— Ўғлим— деди чол,—Гап қўшиқда эмас, мутлақо. Гап нонда. Сен буни менинг ёшимга етганда тушунасан.

— Барибир, мен жон деб шу қўшиқни эшитар эдим,— дедим.

Чол айвонга ўтди-да, дадамга қўлини узатиб:

— Исмим Жасиер Мак—Грегор, таништирди ўзини, — касбим артистлик.

— Сиз билан танишганимдан ғоят хурсандман,— деди отам, —Жонни, мистер Мак-Грегорга бир стакан сув келтириб бер.

Қудуқдан бир кружка муздай сув келтириб бердим. Чол сувни бир симиришдаёқ тамом қилди.

— Мени ҳозир Ватанимдан 5000 милга яқин масофа ажратиб турган бўлса керак, деб ўйлайман,— деди у,— Сэр, танамдан жоним чиқиб кетмасдан олдин озгина нон билан пишлоқ еб олсак бўлмасмикан.

— Жонни,— деди дадам.— Югуриб бориб дўкондан бир бўлак оқ нон билан бир фунт пишлоқ олиб кел!

— Пул беринг!— дедим мен.

— Мистер Козакка айт, қарзга бериб турсин, бир пенни ҳам пулим йўқлигини биласан-ку.

— Мистер Козак «энди қарзга ҳеч нарса бермайман», деган. Ваъдаларимизга тўйганмиш. Сизлар на ишлайсиз, на қарзларингизни тўлайсиз, дейди. Анча қарздор бўлиб қолибмиз.

— Бор, унга шароитни тушунтир,— буюрди дадам, — у ёғини ўзинг биласан. Ҳали бирор марта ҳам дўкондан қуруқ қайтмагансан-ку. Демак, ўн минутдан кейин биз сенинг шоҳона таом билан қайтишингни кутамиз.

— Билмадим, қандай бўларкин, мистер Козак, сизлар мени лақиллатаяпсизлар, дейди. У сизнинг нима иш қилишингизни суриштираяпти.

— Бўлмаса бориб айт,— жавоб берди дадам.— Менинг ундан яширадиган нарсам йўқ. Мен шоирман, шеър ёзаман.

— Сизнинг шеърларингиз уни қизиқтирмаса керак,—дедим мен.— Наҳотки ўзимизда егулик бирон нарса топилмаса?

— Қовурилган жўхоридан бошқа уйда ҳеч нарса йўқ,— деди дадам.— Тўрт кундан бери, биз шуни тамадди қилаяпмиз-ку, Жонни. Агар катта поэма яратишимни истасанг, албатта нон билан пишлоқ топиб келасан.

— Хўп, уриниб кўраман.

— Ҳа, мабодо йўлда кетаётиб, бирор чақа топиб олсанг, ярмини менга беришни унутма.

— Хўп бўлади,— жавоб бердим мен.

* * *

Дуконга кириб келганимни кўрган мистер Козак истар-истамас, менга қараб кўзини қисди.

— Мистер Козак,—гап бошладим мен,—мабодо Сиз Узоқ Шарқ мамлакатида ёру-биродарларингиздан ажралиб, пулсиз қолиб кетсангиз-у, бир христиан учраб қолса, наҳотки, у сизни бирор фунт гурунч билан қўллаб юбормайди, деб ўйлайсиз?

— Мақсадингни гапириб қўяқол, нима истайсан?—сўради мистер Козак.

— Ўзим шундай, бироз валақлашгим келаяпти,— дедим мен.— Сиз ўша оқ танлининг ёрдамига умид боғлар эдингиз, шундайми, мистер Козак?

— Қанча пулинг бор?

— Гап пулда эмас, жавоб қайтардим унга. — Ҳамма гап шундаки, мабодо бирон киши ҳалиги Узоқ Шарқ мамлакатида ёрдамга муҳтож бўлиб қолса ва ўша кишининг ўрнида сиз бўлиб қолсангиз, нима қилардингиз?

— Билмайман,— деди мистер Козак,— Шарқ мамлакатида мен нима қиламан?

—Мистер Козак,— яна гап бошладим мен,— айтайлик, мана Сиз, атиги бир бўлак нон билан бир фунт пишлоққа муҳтож бўлиб қолдингиз, жонингизни сақлаб қолиш учун ён-атрофдагилардан ёрдам сўрармидингиз?

— Билмадим,— деди мистер Козак,— сўрашга уялар эдим.

— Мистер Козак,— гапни бошқа томонга бурдим мен,— дарвоқе, ишларингиз қалай?

— Яхши Жонни,— жавоб берди мистер Козак,— сеники-чи?

— Яхшироқ бўлиши мумкин эди,— хўрсиндим мен.— Болаларингиз қалай?

— Яхши,— деди мистер Козак. — Стефан югурадиган бўлиб қолди.

— Оббо, Стефаней,— завқлandim мен,— у ўзи бўладиган бола.

— Мен ҳам шундай деб ўйлайман, —деди мистер Козак. — мен унинг коллежда билим олишини истар эдим. Биринчи синфдан ўнинчи синфгача ўқишга мажбур қиламан. Унга, ўзим фойдалана олмаган имкониятларнинг ҳаммасини яратиб беришга ҳаракат қиламан.

— Имоним комилки, юзингизни ерга қаратмайди.

— Жонни, сен ўзи нима олмоқчисан.— ниҳоят чидолмади Мистер Козак,— қанча пулинг бор?

— Мистер Козак мен Сиздан бирон нарса сотиб оламан деб келганим йўқ. Ўзингиз биласиз-ку, Сиз билан фалсафий мавзуларда суҳбатлашишни яхши кўраман. Менга бир бўлак оқ нон билан бир фунт пишлоқ беринг.

— Аммо пулини нақд тўлайсан-да, Жонни,— деди мистер Козак.

— Ҳа, дарвоқе, соҳибжамол қизингиз Эстер яхши юриптими?

— Унинг ишлари яхши. Аммо пулни барибир нақд тўлашга тўғри келади Жонни.

— Эстернинг ишлари яхшилигидан ғоят хурсандман, мистер Козак.— дедим мен,— ҳа, айтгандай, бизникига Жасиер Мак Грегор меҳмон бўлиб келди. У буюк актёр.

— Эшитмаганман, билмайман ҳам. Мен сенга бир бўлак қотган нон билан бир фунт пишлоқ бераман. Аммо бундан кейин бирор нарса оламан деб хаёлингга ҳам келтирма. Менга қара, даданг нима иш қилади ўзи? Ҳунари нима?

(Давоми бор).

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Ҳаваскор фотомухбирлар диққатига!

«ЎЗБЕКИСТОН, 1971 ЙИЛ»

Республика касаба союзлари ҳаваскор фотографлар ва ҳаваскор фото коллективларнинг шу ном остида конкурсини эълон қилди. Якунловчи виставка 1972 йилнинг бошларида Тошкентда очилади.

Конкурсдан кузатилган асосий мақсад янги беш йиллик биринчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун курашда шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг иштирокини фото санъати воситаси билан кенг кўламда кўрсатишдан иборатдир. Фото суратлар совет кишиларининг маънавий қизиқишларини, коммунистик меҳнат учун кураш ҳаракатининг ривожланишини, республикада маданият ва маорифнинг ўсганлигини, меҳнаткашларининг турмуш ва дам олиш шароити яхшиланганлигини тасвирлаши керак.

Кўрик давомида заводлар ва колхозларда, олий ўқув юртлари ва мактабларда, клублар ва маданият саройларида янгидан ҳаваскор фото коллективлар ва ҳаваскор фотографларнинг клублари ташкил этилади.

(ЎзТАГ).

ҲАМШАҲАРЛАР, СИЗЛАР УЧУН

Тошкентдаги Марказий модалар уйининг катта залида Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги корхоналарида ишлаб чиқарилаётган турли хил халқ истеъмоли буюмларининг республика кўриги муваффақиятли ўтяпти. Кўргазмага кийим-кечак, идиш-товоқ, спорт товарлари ва бошқа юзларча ҳар хил буюмларнинг энг яхши намуналари қўйилган.

СУРАТЛ А Р Д А: (юқоридан пастга) республика тикувчилик фабрикалари тайёрлаган янги кийимларнинг намуналари; Самарқанд ва Тошкент чинни заводларида ишлаб чиқарилаётган чинни идишлар; кўргазмага келган ёшларга, айниқса, шаҳардаги «Спорт буюмлари» фабрикаси тайёрлаган спорт буюмлари жуда маъқул бўляпти.

Спорт

● Футбол

ҲАМ ҒАЛАБА, ҲАМ МАҒЛУБИЯТ

Футбол бўйича СССР биринчилигида қатнашаётган иккинчи группанинг бешинчи зонасидаги командалар навбатдаги тур учрашувларини ўтказишди.

Биринчилик пешқадами Пермь шаҳрининг «Звезда» командаси ўз майдонида Тошкент областининг «Политотдел» футболчиларини қабул қилиб, 1:0 ҳисобида ғалаба қозонди. Турнир жадвалининг иккинчи поғонасини эгаллаб турган «Алатау» коллективи қаторасига иккинчи мағлубиятга учради. Бу сафар қозоқ футболчилари Тюмень шаҳрида маҳаллий «Нефтяник» командасига 0:1 ҳисобида ютқазиб қўйдилар.

Навоий шаҳрининг «Зарафшон» командаси ўз майдонида Кировобод динамочиларини қабул қилиб, 1:0 ҳисобида ғалаба қозонди. Турнирнинг энг йирик ҳисоби Фарғона шаҳрида қайд қилинди. Бу ерда «Нефтяник» Термизнинг «Автомобилист» командаси дарвозасига жавобсиз олтита тўп киритишга муваффақ бўлди.

Шу турнинг қолган учрашувлари қуйидаги натижалар билан тугади: «Локомотив» (Челябинск) —«Локомотив» (Оренбург)—1:2, «Строитель» (Уфа)— «Металлург» (Магнитогорск)—3:1, «Зенит» (Ижевск)—«Автомобилист»—(Қизил Ўрда) —2:0, «Уралец» (Нижний Тагиль)—«Металлург» (Чимкент)—2:1.

МАРС СУРАТЛАРИ

БОКУ. Шемаха астрофизика обсерваториясида Марснинг Ерга энг яқин келган давридаги суратлари олинди.

Суратларни дастлабки ўрганиш шуни кўрсатмоқдаки. Марснинг қутб телпаги Марс кулчасининг қолган юзига қараганда анча ёрқин эканлигини кўрсатмоқда. Ультраг у н а ф ш а фильтр ёрдамида олинган суратда планета атмосферасидаги булутлар кўзга яққол ташланади.

„ДОНБАСС-3“

ДОНЕЦК. Донецк заводида «Донбасс-3» холодильниклари кўплаб ишлаб чиқарила бошланди. Холодильникларнинг дастлабки йирик туркуми ишлаб чиқарилди. Янги аппарат аввалги моделидан ихчам, енгил ва чиройли. Унинг ҳажми 180 литрга етказилди.

Реклама ва эълонлар

Кино

1 СЕНТЯБРДА
ҚИШКИ БИНОДА

Хаёлпараст изқувар—«ЧАЙКА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кечқурун).

Рюбецаль сари йўл — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Ҳалокат қалъаси —«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8.45 минут ва 10 яримда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6 ва 8 да).

Тасодифий муҳаббат —«СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Уғирланган поезд —«ВОСТОК» (кечқурун).

Музика садолари—САНЪАТ САРОЙИ. (кеч соат 8 яримда).

Қора лола—«КЎКЧА» (кеч соат 7 ва 8.45 минутда).

Етти оға-ини Червинлар (кеч соат 7 яримда), **Яшасин севги!** (кеч соат 9.20 минутда)—«МОСКВА».

Аннанинг бахти — «ҲАМЗА» (кечқурун).

Мангулик кўприги —«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 9.45 минутда).

Еввойи қалб — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 7 да).

Эркаклик даъвоси—«ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

ЕЗГИ БИНОДА

Хаёлпараст изқувар—«ХИВА».

Рюбецаль сари йўл — «РАКЕТА».

Гул ва тош—ТЕЛЬМАН номли.

Етти оға-ини Червинлар — «ФЕСТИВАЛЬ».

2 СЕНТЯБРДА
ҚИШКИ БИНОДА

Ҳалокат қалъаси (эрталаб соат 10 да). **Фанфан-Тюльпан** (кундуз ва кечқурун)—«ЎЗБЕКИСТОН».

Тасодифий муҳаббат — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ҲАМЗА» (кундуз ва кечқурун).

Етти оға-ини Червинлар — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз соат 11 ярим, 3 ярим, 5 ярим, ва кеч 7 ярим-да).

Музланган (кундуз соат 11, 1, 3 да). **Музика садолари** (кундуз соат 5 ярим ва кеч 8 яримда)—САНЪАТ САРОЙИ.

Уғирланган поезд —«ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Хаёлпараст изқувар— «КЎКЧА» (тоқ соатларда), «ЧАЙКА» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Рюбецаль сари йўл —НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Яшасин севги! — «МОСКВА» (кундуз соат 1.20 ва кеч 9.20 минут).

Эркаклик даъвоси—«СПУТНИК» (кундуз соат 11 да).

ЕЗГИ БИНОДА

Рюбецаль сари йўл—«РАКЕТА».

Гул ва тош—ТЕЛЬМАН номли.

Етти оға-ини Червинлар — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ҳалокат қалъаси—«ХИВА».

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

4, 5 сентябрда

ФАРҒОНА ВОДИЙСИ БЎЙЛАБ ЎТКАЗИЛГАН

ТАБАССУМ САЙЛИ

ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ

ҲИСОБОТ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар—Олмахон ҲАЙИТОВА, Тўхтахон РИСМЕТОВА.

Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Ҳасан ЙЎЛДОШЕВ, Одилжон ОХУНЖОНОВ, Дилором ҚАЮМОВА, Иброҳимжон ИСҲОҚОВ, Дилафруз ЖАББОРОВА, Роза КАКУРИЕВА, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Саида ТОЛИБОХУНОВА, ИЖРОҚУМБУВА, Ғойибота ТОШМАТОВ, Мамарозиқ ИСҲОҚОВ, Зайнобиддин ЮСУПОВ, Йўлдошхон НОСИРОВ, Мадамин ЮСУПОВ, Неъматжон ТОШМАТОВ ва бошқалар.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Музика раҳбари—Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист—Салоҳиддин ТУХТАСИНОВ.

Программани — Ўзбекистон ССР халқ артисти Амин ТУРДИЕВ ва Ғулом ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб борадилар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

1, 2 сентябрда

ЁШ ИЖРОЧИЛАР ГУЛШАНИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Камолиддин РАҲИМОВ (Наманган), Ҳалима ХОЛБОБОЕВА (Марғилон), Дилором ҚАЮМОВА, Тельман ҲАСАНОВ, Толибжон МУЛЛАЖОНОВ, Назира ШЕРАЛИЕВА, Ҳалимжон ЖЎРАЕВ, Роза КАКУРИЕВА, Аҳмаджон ШУКУРОВ, Азим АЗИЗОВ, Дилафруз ЖАББОРОВА, Абдуқодир МЎМИНОВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Музика раҳбари— Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Солоҳиддин ТУХТАСИНОВ.

Программани Уткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

Телевизор

1 СЕНТЯБРЬ
ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида: 18.00 «Балиқчи ва балиқ ҳақида эртак». Болалар учун мультфильм. 18.30 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). 18.40 Ўзбекистонда қозоқ адабиёти ва санъати декадаси олдидан. «МЕН—ҚОЗОҒИСТОН». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1-серияси. 19.10 Янги ўқув йилига бағишланган концерт. 19.50 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 20.05 Янгиликлар. 20.15 «Душанбагача омон бўлсак». Бадиий фильм. 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Рангли телевидение «Хоккей бўйича Европа чемпионлари кубоги учун». ЦСКА — «Дукла» (ЧССР). 00.45 Москва кўрсатувларининг охири.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 17.30 Кўрсатувлар программаси. 17.35 Ўқувчилар учун. «Бизнинг табригимиз». Концерт. 18.00 Янги ўқув йили муносабати билан СССР Олий за ўрта махсус таълим министри В. П. Елютиннинг чиқиши. 18.15 Санъат усталарининг концерти. 19.00 Телевизион ҳужжатли фильм. 19.20 Музикали программа. **Тошкент кўрсатади: Ўзбек тилида:** 20.00 «Фан» программаси. 20.50 «Ярим аср йилномаси». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1949 йил ҳақидаги серияси. 21.40 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Студентлик — олтин даврим». 22.40 «Улар Шарққа юрган эдилар». Бадиий фильмнинг 2-серияси.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. Ўқув кўрсатувлари программаси. 19.00 Ўқитувчи экрани (рус тилида). 19.30 Ўқитувчи экрани (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 20.00 «Ҳамқишлоқлар». Телефильм. 20.15 «Диэло». Фильм-концерт. 20.40 Реклама. 20.50 «Ақллилик балоси». Фильм-спектакль. 1-қисм.

2 СЕНТЯБРЬ
ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 13.00 Кўрсатувлар программаси. 13.05 Янгиликлар. 13.15 «Амалга ошмаган дуэль». Бадиий фильм. 14.45 Ўқувчилар учун. «Ёш спортчининг катта майдони». 15.15 Рангли телевидение. «Рус калейдоскопи». Телевизион музикали фильм. 15.45 Янгиликлар. 15.50 Москва кундузги кўрсатувларининг охири. 17.20 Кўрсатувлар программаси. 17.25 Янги ўқув йили муносабати билан СССР Министрлар Совети ҳунар техника таълими Давлат Комитети раиси А. А. Булгаковнинг чиқиши. 17.40 Ўқувчилар учун. «Ёшлар фестивали». Благовешенск пионерлар уйи «Тенгдошлар» рақс ансамблининг концерти. 18.00 «Коммунист ва давр». 18.30 Эфирда «Молодость». **Тошкент кўрсатади.** 19.00 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 19.05 «Ахборот» информацион программаси. 19.20 «Пропагандист» программаси. Ўзбек тилида: 19.50 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув. 20.40 КПСС XXIV съезди қарорлари—ҳаётга. Республикамиз зарбдор қурилишларида. 21.00 «Ахборот» информацион программаси. 21.15 Ёш талантлар концерти. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Рангли телевидение. «Советский спорт» газетаси соврини учун хоккей бўйича халқаро турнир. Ярим финал. В. И. Ленин номли стадиондан олиб кўрсатилади. 00.45 Москва кўрсатувларининг охири.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.50 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 17.55 «Санъатга йўл». Ҳужжатли фильм. 18.20 Спорт программаси. **Москва кўрсатади.** 19.00 Ҳужжатли фильм. 19.40 «Фариштасизлар». Горький номли академик театрнинг спектакли. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Бадиий фильм (ўзбек тилида).

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 20.00 «Ҳамиша сергак бўлиш керак». Ҳужжатли фильм. 20.20 «Ақллилик балоси». Фильм-спектакль. Иккинчи қисм. 21.45 «Икки томонлама қуршов». Бадиий фильм.

Радио

1 СЕНТЯБРЬ
ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «Совет мактаби янги босқичда» (русча). 18.10 Куйлардан куйларга. 18.40 Спорт эшиттириши (русча). 19.20 Қозоқ куйлари. 20.00 «Ўзбекистон ишчиси». радиожурнали. 20.30 Саноат ходимлари учун концерт. 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 Дала меҳнаткашлари учун эшиттириш ва концерт. 22.15 Тожик куйлари. 22.40 Шеърият кечаси (ўзбекча). 23.15 Лирика кечаси. 24.00 Тунги музикали программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 Тожикистон композиторларининг қўшиқлари. 20.30 Корейс куйлари. 21.00 Қардош халқлар адабиёти. Ю. Балтушис. «Сўнгги, оромбахш қувонч» ҳикояси асосида радиоинсценировка (ўзбекча). 21.40 Москва.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 19.00 Машҳур созандалар. «Марио дель Монако».

«Ўзбекистон» нашриёти коллективи нашриёт ходими О. Аҳмаджоновга отаси

Орифжон АҲМАДЖОНОВнинг

узоқ давом этган касалликдан сўнг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

4 БЕТ
ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
1 СЕНТЯБРЬ, 1971 й.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй, Редакция телефонлари: Коммутатор —33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари—33-28-33, 33-29-09, масъул секретарлар —33-27-22 партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари —33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари —33-27-03, ахборот бўлими 33-28-95, эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси
Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579.
НАШР А—2644.
Р—00693.